پژوهشهای سیاسی جهان اسلام، انجمن مطالعات جهان اسلام
فصلنامه علمی (مقاله علمی – پژوهشی) پژوهشهای سیاسی جهان اسلام، سال یازدهم، شماره دوم، تابستان ۱۴۰۰، صص ۱۸۶ – ۱۵۵

DOI: ۱۰.۲۱۸۵۹/priw-۱۱۰۲۰۷

نارکوتروریسم در آسیای مرکزی و اقدامات روسیه در جهت مقابله با آن با الهام از آموزه های نظریه رئالیسم تدافعی

تاج الدین صالحیان [۱]
مهدی پادروند [۲]

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۹/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۰۹

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

چکیده

قاچاقچیان مواد مخدر به منظور رسیدن به منافع ناشی از ترانزیت این کالا در آسیای مرکزی باعث ایجاد معضلات متعددی(نارکوتروریسم) برای جمهوری های تازه استقلال یافته شده‌اند. چرا که بیشتر نیروهای تروریستی در آسیای مرکزی از جمله طالبان از طریق ایجاد شبکه ترانزیت مواد مخدر به تقویت خود پرداخته و از این طریق ضمن جذب نیروهای مورد نظر، به منابع مالی و حتی اطلاعاتی چشمگیری دسترسی پیدا کرده و باعث ایجاد مشکلات زیادی در این منطقه می‌شوند. در این مقاله ، ضمن بررسی مشکلات و معضلات ایجاد شده توسط قاچاقچیان مواد مخدر برای کشورهای آسیای مرکزی، به روش توصیفی-تحلیلی، اطلاعات لازم از طریق کتب، مقالات و منابع اینترنتی جمع‌آوری شده است. سوال اصلی نیز اینگونه مطرح شده است که: قاچاقچیان مواد مخدر چگونه امنیت کشورهای آسیای مرکزی و به تبع آن روسیه را با خطر جدی مواجه کرده‌اند و روسیه در دوره ریاست‌جمهوری پوتین برای مدیریت این بحران چه راهبردی را برای دستگاه سیاست‌خارجی اتخاذ کرده است؟ فرضیه کار که با استفاده از نظریه رئالیسم تدافعی و با توجه به سند امنیت ملی روسیه در زمان پوتین انجام شده است بیان می‌دارد که قاچاقچیان مواد مخدر معضلات اقتصادی،سیاسی و امنیتی را از طریق انجام عملیات‌های تروریستی در این منطقه ایجاد کرده اند. لذا روسیه در دوره پوتین به منظور کنترل این مشکل از طریق تقویت مرزهای مشترک با کشورهای آسیای مرکزی و همکاری در ابعاد دوجانبه و چندجانبه و نیز همکاری های منطقه ای از طریق نهادها و سازمانهای ایجاد شده، در صدد کاهش مشکلات ایجاد شده از طریق نارکوتروریسم در آسیای مرکزی می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: رئالیسم تدافعی ، قاچاقچیان مواد مخدر، نارکوتروریسم، روسیه، آسیای مرکزی

۱. تاج الدین صالحیان دکتری روابط بین الملل دانشگاه گیلان، ایران. (نویسنده مسئول) t.salehiyan@gmail.com
۲. کارشناسی ارشد روابط بین الملل دانشگاه گیلان، ایران. padervand.mahdi@gmail.com

Copyright © 2010, SAIWS (Scientific Association of Islamic World Studies). This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International, which permits others to download this work, share it with others and Adapt the material for any purpose

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]

[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

۱-مقدمه

مبارزه با مواد مخدر از جمله مهم‌ترین بخش از سیاست داخلی و خارجی هر کشوری به ویژه در آمریکای لاتین و آسیای مرکزی به شمار می‌رود. اقدامات تروریستی ناشی از فعالیت گروه‌های قاچاقچی مواد مخدر در این کشورها باعث شد که دولتمردان این مناطق از اصطلاحی بنام نارکو تروریسم[1] که ترکیبی از قاچاق مواد مخدر و عمل تروریستی می‌باشد استفاده کند. اصطلاح نارکوتروریسم برای اقدامات تروریستی از جمله ترور، آدم‌ربایی، و مبارزه مسلحانه در برابر پلیس کشورهای متبوع که از سوی سوداگران مواد مخدر صورت می‌گیرد به کار گرفته می شود. این اصطلاح اولین بار از سوی رئیس جمهور اسبق پرو[2] در سال ۱۹۸۳ میلادی برای توصیف حملات تروریست گونه علیه پلیس مبارزه با مواد مخدر[3] این کشورها به کار برده شد(Bio ¨rnehed, 2004: 305-306).

آسیای مرکزی یکی از مناطق مهم و حساسی است که با توجه به بسترهایی که دارد، از زمینه ها و ظرفیت های بسیاری برای تاثیرپذیری از جریانات انحرافی برخوردار است، بطوری که افراد و گروه های کثیری از اتباع و جوانان جمهوری های این منطقه، بخش قابل توجهی از جنگجویان جریانات انحرافی (از جمله داعش) را تشکیل می دهند.(کوهکن باقری و باقری، ۱۳۹۴: ۱۹۶). در واقع یکی از مناطقی که نارکوتروریسم در آن رو به افزایش است همانگونه که مطرح شد، کشورهای تازه استقلال‌یافته آسیای مرکزی می باشد، که باعث شده است که امنیت برخی از کشورهای این منطقه و به تبع آن قدرت‌هایی همچون روسیه را با مشکل جدی مواجه گردد. به همین دلیل این موضوع به شکل جدی مورد توجه دولت‌مردان روسیه به ویژه در دوره دوم و سوم ریاست جمهوری ولادیمیر پوتین[4] قرار گرفته است. زیرا آسیای مرکزی از مهم‌ترین مناطق پیرامونی روسیه می‌باشد که سیاست‌های منطقه‌ای این کشور در قبال آن، تابع ملاحظات امنیتی[5] و استراتژیک[6] است(فاطمی‌نژاد و هاشمی، ۱۳۹۴).

این مسئله سبب شده است که مسکو در چارچوب سیاست نگاه به شرق در سال ۱۹۹۳ دکترین نواوراسیاگرایی[7] لئون دوگین[8] را در دستورکار خود قرار دهد که بر طبق آن از کشورهای آسیای مرکزی

1. Narcoturism
2. Peru
3. the drug Enforcement police
4. Vladimir Putin
5. Security Considerations
6. Strategic
7. Eurasianist Doctrine
8. Leon Dugini

فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

تحت عنوان «خارج نزدیک[1]» یاد می-شود. روسیه در چارچوب دکترین نواوراسیاگرایی سعی در گسترش و بسط قلمرو ژئوپلیتیک خود در آسیای مرکزی داشته و در پی تامین منافع حیاتی خویش در این منطقه است. از طرفی با قدرت یافتن نواوراسیاگراها در روسیه، نکته قابل توجه، ارتقاء گفتمان امنیتی در سیاست خارجی این کشور می‌باشد؛ به گونه‌ای که آنها نمی‌توانند نسبت به موضوعات امنیتی موجود در مناطق پیرامونی به ویژه در حوزه آسیای مرکزی بی‌تفاوت باشند. این موضوع باعث پررنگ شدن کنترل و نفوذ در خارج نزدیک برای بقا در محیط رقابتی بین‌المللی در سیاست خارجی مسکو و تامین امنیت این کشورها و مرزهای روسیه شده و دولتمردان کرملین می‌کوشند، کشورهای این منطقه را با سیاست خارجی خود هماهنگ کنند (هدایتی شهیدانی و رضاپور، ۱۳۹۵).

به همین منظور روسها در صدد هستند از هرگونه فعالیتی که موجب تهدید آن ها در این منطقه شود جلوگیری به عمل می‌آورند. در همین راستا قاچاقچیان مواد مخدر و فعالیت‌هایی که آن ها در جمهوری‌های تازه استلال یافته آسیای مرکزی انجام می‌دهند، از جمله مهم‌ترین موضوعاتی است که مورد توجه مسکو و کشورهای این منطقه قرار گرفته است. چرا که در کنار گروههای سازمان یافته ای همچون طالبان، فقر و بیکاری نیز در جمهوری‌های آسیای مرکزی باعث شکل‌گیری گروه‌هایی شده است که برای رفع مشکلات اقتصادی خود به قاچاق مواد مخدر روی می‌آورند. این افراد فعالیت‌های خود را به منظور رسیدن به اهداف خود نه تنها در کشورها آسیای مرکزی بلکه به کشورهای اروپایی و روسیه توسعه داده‌اند که به نوبه خود می‌تواند یک معضل اجتماعی، سیاسی و امنیتی بزرگ برای این کشورها باشند. به عنوان نمونه قاچاق مواد مخدر از کشورهاي آسیاي مرکزي و روسیه که حجم مبادلات آن ها حدود ۲۰ میلیارد دلار برآورد می‌شود، پیامدهاي مختلفی را براي روسیه و این کشورها به همراه داشته است. از این جهت، روسیه در صدد است تا خطر چالش‌ها و نابهنجاري‌هایی که ترانزیت مواد مخدر در آسیای مرکزي براي این کشور ایجاد نموده است، را کاهش دهد(مرادی و خیری، ۱۳۹۵).

راهبرد مسکو در قبال تهدیدهای ناشی از نارکوتروریسم موضوع اصلی این پژوهش است که به روش توصیفی-تحلیلی و با بهره گیری از منابع کتابخانه ای و الکترونیکی انجام شده است . سوال اصلی مقاله نیز این گونه مطرح شده است که، قاچاق‌چیان مواد مخدر چگونه امنیت کشورهای آسیای مرکزی را به خطر جدی مواجه کرده‌اند و روسیه در دوره ریاست-جمهوری پوتین برای مدیریت این بحران و جلوگیری از رسیدن آن به مرزهایش، چه راهبردهایی را اتخاذ کرده است؟ فرضیه کار که با استفاده از آموزه های

1. Close up

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

نظریه رئالیسم تدافعی و تاکید بر سند امنیت ملی روسیه در زمان پوتین انجام شده است بیان می‌دارد که، قاچاق‌چیان مواد مخدر معضلات اقتصادی،سیاسی و امنیتی را از طریق انجام عملیات‌های تروریستی در کشورهای آسیای مرکزی، در این منطقه ایجاد کرده اند. لذا روسیه در دوره پوتین به منظور کنترل این مشکل از طریق تقویت مرزهای مشترک با کشورهای آسیای مرکزی و همکاری در ابعاد منطقه‌ای و دوجانبه با این کشورها و نیز همکاری بین المللی نهادین، در صدد کاهش و جلوگیری از تهدیدات و مشکلات ایجاد شده از سوی پدیده نارکوتروریسم و ورود آن به داخل مرزهای خود می‌باشد.

۲-چارچوب نظری

یکی از مهمترین دل‌مشغولی های بشر، از آغاز ورود به گیتی تاکنون، چگونگی تامین "امنیت [۱]" بوده است، به طوری که به جرات می توان گفت، مساله امنیت همواره در صدر مهمترین ارزش های انسانی قرار دارد. "عدم اعتماد[۲] "که حاصل نبود قدرت فائقه[۳] مشروع و مرکزی در نظام بین الملل است،آنارشیک بودن نظام بین الملل[۴] را در پی داشته و به همین دلیل "معمای امنیت[۵] "همچنان دغدغه ی مهم بشر امروز به شمار می رود. روس ها از جمله ملت‌هایی هستند که به سبب ویژگی ها و فرهنگ خاص خود همواره فراز و نشیب زیادی را در تاریخ تجربه کرده اند و بسان سایر کشورها مساله امنیت جزو مهمترین دل‌مشغولی های آنان بوده است.

وقتی رفتار و سیاست های ولادیمیر پوتین[۶] در مسائل امنیتی و سیاست خارجی را مرور می کنیم، بخصوص با در نظر گرفتن نوع سیاست اتخاذ شده ی روسیه در دوران ایشان در مواجهه با حوادثی همچون رویکرد ناتو[۷] به سمت مرزهای این کشور، مساله چچن[۸]، قضیه ی گرجستان[۹]، بحران اوکراین[۱۰]،

1. Security
2. distrust
3. Lack of power
4. Anarchism in the international system
5. The mystery of security
6. Vladimir Putin
7. NATO
8. Chechen
9. Georgia
10. Ukraine’s crisis

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

بحران خاورمیانه[1] و همچنین مساله مهمی همچون تروریسم و قاچاق سلاح و مواد مخدر[2]، به لحاظ مفهومی و نظری می توان گفت در مجموع رهیافت های مختلف و حتی مرکبی پیرامون ماهیت و رفتار سیاست‌های امنیتی فدراسیون روسیه[3] قابل تصور و شناسایی است. به این صورت که می توان گفت پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی[4] بعنوان یک ابرقدرت در نظام دو قطبی[5]، یکی از مهمترین اهداف در سیاست خارجی روسیه همواره بازگشت به موقعیت گذشته و تحقق راهبرد دراز مدت تبدیل شدن به جایگاه ابرقدرتی در سطح جهانی است.این رهیافت ایدئولوژیک[6] را با توجه به اسناد بالا دستی در کلیه حوزه ها بخصوص در حوزه سیاسی و امنیتی روسیه به وضوح می توان دید.(ر.ک:کرمی،۱۳۸۴). اما علاوه بر مسائل ایدئولوژیک، استفاده از چارچوبه ی نظریات روابط بین الملل نیز یکی از راه های تبیین و تحلیل سیاست خارجی کشورهاست. مهمترین نظریه جهت تحلیل رفتار دولت ها همچنان نظریه واقع گرایی است که دو نحله اصلی آن عبارتند از واقگرایی تدافعی و واقع گرایی تهاجمی.

از نظر جان میرشایمر[7] کشورهایی که با تهدیدهای همیشگی و واقعی مواجه هستند ، غالبا ماهیتی تجدیدنظرطلبانه[8] داشته و تهاجمی رفتار می کنند. از این رو جهت برطرف نمودن تهدیدات ، بدنبال بیشینه سازی قدرت و امنیت[9] خواهند رفت. آنها در تلاش هستند تا با افزایش قدرت، امنیت خود را به حداکثر برسانند.(Mearsheimer, ۲۰۱۴:۳۷-۴۰). بر این اساس می توان گفت سیاست امنیتی روسیه در قبال اوراسیای مرکزی مبتنی بر ترکیبی از رویکرد ایدئولوژیک[10] و واقع گرایی تهاجمی[11] بوده است. (سجادپور و جهانبخش، ۱۳۹۲: ۳۴).

اما علاوه بر این، با درنظر گرفتن مجموعه عواملی که روسیه را مورد تهدید قرار داده است و سیاست اتخاذ شده از سوی روسیه در برابر این تهدیدات ، شاید بتوان گفت برای تبیین و تحلیل سیاست خارجی

1. The Middle East crisis
2. Terrorism and smuggling of weapons and drugs
3. Russian Security Security Policies
4. Collapse of the Soviet Union
5. Bipolar system
6. Ideological Approach
7. John Myrsheimer
8. Revisionist
9. Maximizing power and security
10. Ideological Approach
11. Aggressive realism

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

روسیه ، واقع گرایی تدافعی[1] از قابلیت بالاتری برخوردار باشد و به همین دلیل چارچوب این نظریه برای این مقاله در نظر گرفته شده است. چرا که با در نظر گرفتن تهدیدات جدید و به تبع آن تغییرات عمده در سیاست خارجی روسیه در دو دهه اخیر و منافع غالبا سیاسی و امنیتی این کشور، واقع گرایی تدافعی به مثابه چارچوب نظری پویایی می تواند تبیین کننده بخش زیادی از رفتارهای روسیه باشد.

واقع گرایان تدافعی با پیچیدگی نسبتا زیادی به آنارشی و استلزامات نظام بین الملل توجه دارند، به این معنی که معتقدند آنارشی بین المللی به گونه ای نیست که امنیت را بطور کامل نایاب کند. بنابراین دولتها ضرورتا رفتار تهاجمی ندارند بلکه تنها در صورتی تهاجمی عمل می کنند که خطری جدی را احساس کنند. در واقع موضوع اساسی در مباحث واقع گرایی تهاجمی و تدافعی این است که آیا انگیزه های ناشی از سیستم بین المللی سبب تشویق کشورها به حفظ و افزایش امنیت خود از طریق تلاش برای حفظ وضع موجود خواهد شد یا آنها خواهان دستیابی به حداکثر امنیت از طریق افزایش قدرت نسبی و نفوذ خود هستند(شیخ الاسلامی و بیگی،۱۳۹۲ : ۱۳۹).

کنث والتز[2] معتقد است کشورها دارای اهداف زیادی از جمله بقا تا سلطه جهانی هستند، اما اولین و اصلی ترین نگرانی آنها دستیابی به حداکثر امنیت است. او معتقد است که اولین علاقه و هدف دولت ها دستیابی به حداکثر قدرت نیست، بلکه حفظ موقعیت خود در سیستم، اولین هدف به شمار می رود (Waltz, 1979).

از نظر والتز واقع گرایی تدافعی بر دو مفروضه ی ساده و روشن استوار است: اول،کشورها بازیگران و کنشگران کلیدی و اصلی در سیاست بین الملل هستند که در نظام آنارشیک فاقد اقتدار عالیه مرکزی عمل می کنند. دوم، انگیزه اصلی و اولیه کشورها بقا به معنای حفظ حاکمیت ملی (استقلال، سیاسی و حفظ تمامیت ارضی) است. بر این اساس کشورها در صددند که از رقبای بالقوه خود قدرتمندتر باشند، چون این برتری و مزیت قدرت، چشم انداز بقا و امنیت آنان را بیشینه می سازد ولی تامین این هدف از راه جنگ و تهاجم ، همواره عاقلانه و هوشمندانه نیست (Waltz, 1989). والتز تاکید می کند اگرچه کشورها در پی افزایش قدرت خود هستند ولی مهمترین هدف آنها جلوگیری از افزایش قدرت دیگران و بر هم خوردن موازنه قدرت، به ضررشان است.اولین دغدغه کشورها نیز افزایش قدرت نیست بلکه حفظ جایگاهشان در نظام است (Waltz, 1979).

در مجموع نظریه واقع گرایی تدافعی بطور اساسی هدایت سیاست خارجی کشورها را پاسخی

1. Defensive Realism
2. Kenneth Waltz

فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

به تهدیدهای خارجی می داند(برزگر، ۱۳۸۸ :۱۱۶). و بیان می‌کند که کشورها در شرایط آنارشیک بودن نظام بین المللی در صدد هستند جهت رفع و دفع تهدیدات مختلف، دست به "موازنه سازی[1]" و یا "بازدارندگی[2]" بزنند. با اینکه راهبرد بازدارندگی[3] در نظام دو قطبی و بخصوص در اوج جنگ سرد به بازدارندگی هسته ای[4] بین دو ابرقدرت اشاره داشت، اما با تغییر ماهیت تهدیدها، امروزه بازدارندگی در خصوص کلیه ی تهدیدات دولت ها و بخصوص تهدیدات ناشی از تروریسم و نارکوتروریسم نیز قابلیت بهره برداری دارد. به عبارت دیگر، با اینکه تهدیدات در قرن بیستم همواره ماهیت دولتی داشت اما در آغاز هزاره سوم، ابزار و ماهیت تهدیدات متحول گردیده است، بطوریکه امروزه در نظام آنارشیک بین المللی، علاوه بر تهدیدات دولتی، ما شاهد تهدیدات توسط گروهها و سازمانهای غیردولتی[5] نیز هستیم که مطابق نظریه ی واقع گرایی تدافعی، دولت ها تلاش می کنند به مقابله با این تهدیدات و پیشگیری از آنها بپردازند. این مساله از این جهت قابل تصدیق است که روسیه به علت مجاورت جغرافیایی با آسیای مرکزی، وجود قاچاقچیان سلاح و مواد مخدر[6] در این منطقه و ایجاد پدیده ی نوظهور "نارکوتروریسم" را تهدیدی جدی برای حلقه‌ی امنیتی خود می داند. فلذا جهت کنترل و جلوگیری از تسری تهدیدات ناشی از این مساله به درون مرزهای خود، دست به یک سری اقدامات زده است که در چارچوب واقع گرایی تدافعی قابل تبیین می باشد. در ادامه ضمن بیان جایگاه آسیای مرکزی برای روسیه، به تهدیدات ناشی از پدیده ی نارکوتروریسم برای این کشور و همچنین اقدامات روسیه در جهت مقابله با این پدیده خواهیم پرداخت.

۳-جایگاه آسیای مرکزی در گفتمان امنیتی و سند امنیت ملی روسیه

منطقه آسیای مرکزی و قفقاز به دلایل متعددی از جمله دارا بودن موقعیت ویژه ژئوپولیتیکی[7] و نیز همجواری با کشور افغانستان بعنوان بزرگترین تولیدکننده مواد مخدر و همچنین وجود تفکرات بنیادگرانه مذهبی تندرو[8] در این کشور، همواره از اهمیت و جایگاه ویژه ای برای فدراسیون روسیه[9] بوده است. با

1. Balancing
2. Deterrence
3. Deterrent strategy
4. Nuclear deterrence
5. Groups and NGOs
6. Weapons and drugs smugglers
7. Geopolitical
8. Radical religious radical
9. Russian Federation

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

روی کار آمدن ولادیمیر پوتین و اهمیت دکترین خارج نزدیک[1] بخصوص آسیای مرکزی برای ایشان ، این منطقه در جایگاهی رفیع در سلسله اولویت های سیاست خارجی روسیه قرار گرفت(حاجی یوسفی، ۱۳۸۴ :۱۱۳). به همین دلیل در اسناد بالادستی روسیه بخصوص در سند امنیت ملی[2] این کشور ، آسیای مرکزی از اهمیت بالایی برخوردار است.

مهم‌ترین اهدافی که روسیه در "سند امنیت ملی" خود در صدد دستیابی به آن است، افزایش اعتبار و بازگشت به قدرت اتحاد جماهیر شوروی[3] می باشد. به عبارت دیگر مهم‌ترین و مطرح‌ترین مسئله‌ای که رهبران کرملین [4] در این سند به دنبال آن هستند، «افزایش اعتبار بین‌المللی فدراسیون روسیه در قالب رقابت و همکاری[5]» است. دولتمردان روسیه هدف مذکور را در ابعاد مختلف از جمله اقتصادی- سیاسی- امنیتی و محیط زیستی از طریق همکاری و رقابت دنبال می‌کنند. در عین حال نکته قابل توجه این است که سند امنیت ملی روسیه مربوط به مناطق پیرامون و زیرمجموعه‌های امنیتی- سیاسی روسیه[6] است و مهم‌ترین آنها امنیت ملی، کیفیت زندگی شهروندان روسی، رشد اقتصادی، علم و فناوری، محیط زیست، فرهنگ و ... را شامل می‌شود. مهم‌ترین موضوعی که روسیه در این سند به دنبال آن است، بحث مربوط به«ارزش»[7] است. بدین معنا که آنها در صدد می‌باشند که خود را به عنوان یک ابر قدرت مجددا متولد و معرفی کنند. به همین منظور روس ها به وسیله حفاظت از ارزش‌های مشترک خارجی از طریق گردهمایی‌های اطلاعاتی[8] و کنترل تهدیدهایی که نیروهای افراطی مذهبی[9] و قاچاق چیان مواد مخدر - که برای رسیدن به اهداف خود و تاثیر گذاشتن بر سیاست و قانون داخلی کشورهای آسیای مرکزی به اقدامات تروریستی و ضد امنیتی[10] - ایجاد می کنند در صدد رسیدن به استراتژی‌های مطرح شده در سند امنیت ملی خود می‌باشند(Oliker, 2016).

بنابراین هرگونه تهدید و مشکلات امنیتی توسط نیروهای تروریستی و قاچاقچیان مواد مخدر در

1. Near Doctrine
2. National security document
3. Soviet Union
4. The Kremlin
5. Increasing the International Credit of the Russian Federation in the form of Competition and Cooperation
6. Russian Security-Political Sub-Collections
7. Value
8. Information Campaigns
9. Extreme religious forces
10. Terrorist and anti-security measures

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

مناطق مورد نفوذ روسیه خوشایند دولتمردان کرملین در ادوار مختلف نبوده است و اوراسیاگراها[1] به رهبری پوتین به این مسئله با طرح آن در سند امنیت ملی[2] به عنوان یک تهدید واکنش نشان دادند (Savranskaya & Blanton, 2017). و همین امر باعث تغییر در اتخاذ راهبرد برای سیاست خارجی روسیه نیز شد؛ چرا که به اعتقاد چالز هرمان[3] چند مسئله باعث تغییر در رفتار کشورها در سیاست خارجی آنها می‌شود. مهم‌ترین این مسائل شوک‌های خارجی[4] ناشی از تهدیدهای مختلف و تنش‌های متعدد با رقبای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای[5] و بازسازی داخلی در حوزه سیاسی و اقتصادی و اجتماعی است. رویدادهای بین‌المللی که باعث نگرانی و تهدید منافع کشورها می‌شود نیز باعث تغییر در رفتار کشورها در سطح منطقه-ای و بین‌اللللی را بدنبال دارد. لذا آنچه باعث تغییر رویکرد روسیه در دوره پوتین شد، مسائلی همچون بحران اوکراین، بحران سوریه و همچنین رشد افرطی‌گری مذهبی و قاچاق مواد مخدر به داخل مرزهای این کشور و ترانزیت آن و همچنین اقداماتی که از طرف این افراد که با امنیت مناطق مورد نفوذ مسکو مغایرت دارد، بود. مجموعه این مسائل به ویژه توسعه و گسترش ترانزیت مواد مخدر در آسیای مرکزی و نیز اقدامات تروریستی که این افراد انجام می‌دهند باعث شد که روسیه در دوره پوتین در صدد باشد که، امنیت ملی کشور خود و مناطق مورد نفوذ خود یعنی آسیای مرکزی را تامین کند. این موضوع در سند امنیت ملی روسیه که به دنبال ایجاد یک موقعیت ابرقدرت برای روسیه است به وضوح ذکر شد(Baldoni, 2016). روسیه برای رسیدن به منافع تعریف شده در سند ملی خود در آسیای مرکزی در کنار چین و همکاری در ابعاد مختلف با این جمهوری‌ها به دنبال گسترش نفوذ خود می‌باشد(Ward, 2017).

شاید علت این موضوع آن باشد که مسکو، بدون همکاری با این جمهوری‌ها و همچنین با کشورهایی که در این منطقه نفوذ دارند به هیچ عنوان قادر به عملی کردن راهبردهای سیاست‌خارجی[6] خود نمی‌باشد. به همین منظور روسیه در صدد است که این جمهوری‌ها را به اتحادیه اقتصادی اوراسیا[7] (EEU) ملحق کند. قزاقستان و قرقیزستان و سایر این جمهوری ها راهبرد مسکو را مورد پذیرش قرار داده‌اند و به این

1. Ovacaries
2. National Security Document
3. Chalce Herman
4. External Shocks
5. Regional and transnational rivals
6. Foreign Policy Strategies
7. Eurasian Economic Union

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

سیستم اقتصادی و تجاری بدون مرز ملحق شده اند. اما در مورد مهم ترین تهدیدهایی که این اتحادیه برای روسیه و جمهوری های اسیای مرکزی و قفقاز دارد، باید گفت که با آزاد شدن مسیر تجارت و مرزهای این کشورها، قاچاقچیان مواد مخدر روند انتقال مواد مخدر از افغانستان به روسیه و اروپا را تسریع بخشیده اند. این مسئله باعث می‌شود موانع و محدودیت هایی نیز که این گروهها در آسیای مرکزی با آن روبه رو می‌شوند از طریق عملیات‌های نظامی و تروریستی بردارند(Peyrouse,2017). مجموعه اقدامات قاچاقچیان مواد مخدر و اقدامات امنیتی آن‌ها در این منطقه باعث ایجاد اختلالات امنیتی و سیاسی برای روسیه و کشورهای آسیای مرکزی شده است. لذا طبیعی به نظر می‌رسد که مسکو در زمان پوتین در ادوار مختلف در صدد کنترل این مهم باشد. پوتین کشورهای آسیای مرکزی را حیات خلوت مسکو تلقی می‌کند و هرگونه بحث امنیتی و سیاسی در این جمهوری‌ها را مورد بررسی ویژه قرار می‌دهد. زیرا مشکل امنیتی در آسیای مرکزی و قفقاز بر کل منطقه اوراسیا تاثیر سویی خواهد گذاشت بنابراین روسیه خود و کشورهای آسیای مرکزی را به دلیل تهدید مشترکی که قاچاقچیان مواد مخدر برای انها ایجاد کرده است را یک مجموعه امنیتی در نظر گرفته و همکاری به منظور کنترل و مدیریت این مشکل امنیتی را در سطح منطقه توسعه دهند.

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعية دراسات العالم الاسلامي
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

سال یازدهم، شماره دوم، تابستان ۱۴۰۰

٤-مهم‌ترین تهدیدهای قاچاقچیان مواد مخدر در آسیای مرکزی

۴-۱-تهدیدهای امنیتی

یکی از مواردی که می تواند باعث بر هم خوردن امنیت اجتماعی و آرامش روانی جامعه بشود مواد مخدر است. استفن والت نیز در همین رابطه معتقد است، یکی از عوامل اصلی ایجاد ناامنی غیرنظامی، قاچاق مواد مخدر است.(عارفی مسکونی و دیگران، ۱۳۹۸: ۱۰۸- ۱۰۹).

قاچاقچیان مواد مخدر در آسیای مرکزی درآمد زیادی را از این طریق کسب می‌کنند. لذا با توجه به درآمد این گروه منابع مالی چشم‌گیری را برای تقویت نیروهای خود در اختیار دارند. و از این منابع مالی به منظور رسیدن به اهداف خود و تسریع روند ترانزیت مواد مخدر[1] در این کشورهای استفاده می‌کنند. از میان جمهوری‌های تازه استقلال یافته آسیای مرکزی تاجیکستان بیش از هر کشور دیگری در معرض خطر نیروهای قاچاقچی می‌باشد. به طوری که بیش از ۳۰٪ ترانزیت مواد مخدر از طریق این کشور به روسیه و اروپا انجام می‌گیرد. اما نکته قابل توجه در مورد این کشور نفوذ قاچاقچیان به بطن نیروهای دولتی و

1. Drug transit

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]

[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

نظامی آن است(Rahmani, 2018).

در مورد ویژگی کشورها آسیای مرکزی باید گفت که این جمهوری‌ها در نتیجه داشتن ویژگی‌های اقتدارگرایانه زمان اتحاد جماهیر شوروی، در داخل با مخالفان زیادی در زمینه سیاسی و اقتصادی روبه رو هستند. لذا قاچاق مواد مخدر که در جرگه اقتصاد سایه[1] قرار دارد، باعث می‌شود که این گروه‌های مخالف سیاست‌های این جمهوری‌ها از درآمدهای ناشی از ترانزیت مواد مخدر به منظور مسلح کردن فراکسیون[2]های خود استفاده کرده و امنیت این کشورها را با مشکل جدی روبه رو کنند(بوالوردی، ۱۳۹۷). به همین خاطر نیروهای جدای‌طلب[3] و گروه‌هایی که در این منطقه در صدد استقلال از دولت متبوع خود هستند، جزو قاچاقچیان مواد مخدر با هدف تامین هزینه‌های مالی خود می‌باشند. از جمله گروه‌هایی که می‌توان مثال زد نیروهای جدای‌طلب چچن و اسلام‌گراهای افراطی می‌باشند که در آسیای مرکزی و روسیه مشغول فعالیت‌های ضد امنیتی هستند. به همین منظور روسیه در کنار این کشورها و کشورهای ذی‌نفوذ غربی در صدد از بین بردن و ریشه‌کن کردن این نیروها هستند. لذا در زمان درگیری‌ها و نا امنی‌های ایجاد شده در برخی از این کشورها از جمله افغانستان، روسیه در کنار آمریکا در صدد کنترل این اوضاع و بازگرداندن ثبات به این مناطق برآمد. چرا که با بی ثبات شدن کشورها آسیای مرکزی به دلیل اقتدارگرایی[4] و سرکوب مخالفین و نبود دولت قدرتمند در این کشورها، تجارت مواد مخدر و به دنبال آن عملیات‌ها خرابکارانه آن‌ها به منظور پیشبرد اهداف خود در آسیای مرکزی گسترش پیدا کرد(Gurganus,2018).

اما عملیات خرابکارانه قاچاقچیان مواد مخدر[5] به خاطر رویکرد انتقام جویانه آن‌ها به این منطقه ختم نمی‌شود. این افراد و گروهها دلیل قوانین سخت و کمک‌های تسلیحاتی به کشورهای آسیای مرکزی از طرف روسیه و آمریکا در صدد هستند که تهدیدهای خود را متوجه این کشورها کنند. به عنوان مثال هابیولاویویچ سایپف[6]، به عنوان یکی از نیروهای ازبکستان و جزء گروه قاچاقچیان و افراطی این کشور در۱۱ سپتامبر ۲۰۱۰ ، دست به اقدام تروریستی در آمریکا زد و باعث کشته و زخمی شدن شمار زیادی از

۱. در کنار اقتصاد رسمی و قانونی یک اقتصاد غیر رسمی و غیر قانونی که تحت کنترل و مدیریت دولت نیست وجود دارد که به آن اقتصاد سایه می‌گویند.

2. Fractions
3. Separate Forces
4. Authoritarianism
5. Subversive operations of drug smugglers
6. Sabilevich Saipov

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

شهروندان این کشور شد. این افراد همانگونه که در مطالب فوق اشاره شد با منابع مالی بسیار زیادی که ناشی از فروش مواد مخدر در اختیار دارند خرید تسلیحات خود را گسترش داده اند. لذا با افراطی‌های مذهبی[1] این کشورها از جمله گروه جمله "جنبش اسلامی ازبکستان[2]" همکاری‌های خود را گسترش داده‌اند (Kranz,2017).

مدیر مرکزی تحقیقاتی تاجیکستان، مظفاف اولیموف[3] این نکته را مورد توجه خود قرار داده و بیان داشت که" با نا امن شدن کشور افغانستان ، نیروهای مرکز گریز[4] در این کشور افزایش پیدا کرده اند و قاچاق مواد مخدر از این کشور به اروپا و پنج کشور آسیای مرکزی به شدت در حال توسعه می‌باشد و این یک تهدید به شمار می‌رود". زیرا بیکاری و نا امنی در این کشور و آسیای مرکزی باعث سوق دادن افراد به گروه‌های قاچاق و افراطی مذهبی و همچنین باعث مهاجرت آن‌ها شده است. به همین منظور بوتیر تورسونوف[5] مدیر موسسه مطالعات استراتژیک ازبکستان[6] نیز در این باره بیان داشت که: " امنیت آسیای مرکزی برای جهان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است لذا تا زمانی که امنیت در افغانستان و اقتصاد این کشور تقویت نشود نمی‌توان انتظار ثبات در آسیای مرکزی را داشت" چرا که با اقتصاد ضعیف و تجارت مواد مخدر که بخش مهمی از اقتصاد این کشو را تامین می‌کند هر روز بر میزان نا امنی ناشی از فعالیت قاچاقچیان مواد مخدر و افراطی‌گری مذهبی افزوده می‌شود(Satubaldina , 2018).

این مسئله یعنی تاثیرات منفی قاچاقچیان مواد مخدر که باعث از میان برداشتن نیروهای سیاسی و امنیتی مخالف با روند ترانزیت مواد مخدر در کشورهای آسیای مرکزی شده است، روسیه را مجاب می‌کند که حساسیت خود را در این منطقه دو چندان کند. روسیه برای تقویت جمهوری‌های تازه استقلال یافته این منطقه در صدد می‌باشد که آن‌ها را به سازمان همکاری منطقه‌ای یا شانگهایی بیاورد تا در این قالب سیستم‌های امنیتی و نظامی آن‌ها را به منظور جلوگیری از ترانزیت مواد مخدر و ترورهای هدفمند[7] آن‌ها تقویت کند(Dubnov,2018).

از جمله مهم ترین ترورهای هدفمند[8] مذکور حمله نیروهای قاچاقچی آسیای مرکزی به کاروان

1. Religious extremists
2. Islamic Movement of Uzbekistan
3. Mozafa Ulimov
4. Centrifugal Force
5. Bouther Torsonov
6. Institute for Strategic Studies of Uzbekistan
7. Targeted assassinations
8. Targeted assassinations

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

نظامی[1] نیروهای تاجیک در سپتامبر ۲۰۱۰ می‌باشد. در این حمله تروریستی ۲۶نظامی تاجیک کشته شدند. نیروهای امنیتی در تاجیکستان در بررسی‌های اولیه خود این عملیات تروریستی را توسط گروه «ملوعبدالو[2]» که به قاچاق مواد مخدر در کوه "دره رشت"[3] در این کشور مشغول هستند، دانست. از جمله مهم‌ترین گروه‌های دیگر در آسیای مرکزی که هم فعالیت مذهبی دارند و هم به قاچاق مواد مخدر مشغول هستند گروه «جندالخلیفه[4]» می‌باشد. این گروه به قاچاق مواد مخدر و اقدامات و ترورهای سازمان یافته[5] در آسیای مرکزی مشغول هستند . لذا با افزایش منابع مالی آن‌ها از طریق قاچاق مواد مخدر میزان تحرکات تروریستی خود را در آسیای مرکزی و همچنین قفقاز توسعه داده به گونه‌ای که بسیاری از سیاستمداران این کشورها را به دلیل اختلاف‌های متعدد مورد حملات سازمان یافته و تروریستی خود قرار دادند. قاچاقچیان مواد مخدر اگر نتوانند نیروهای سیاسی در دولت متبوع خود مورد حمله قرار دهند، می‌توانند با نفوذ به داخل نیروهای دولتی، فساد را در بطن این کشورها افزایش دهند. این گروه‌ها می‌توانند زمینه توسعه و گسترش نیروهای تروریستی را نیز از طریق درآمد ناشی از ترانزیت مواد مخدر افزایش دهند(Omelicheva,2018).

از جمله مهمترین این گروه‌ها، نیروهای طالبان[6] هستند. این نیروها که با حمایت‌های غرب و پاکستان و برخی از کشورها عربی در این منطقه به ویژه در افغانستان به قدرت رسیدند، در زمان حاکمیت خود در سال ۱۹۹۹ چیزی در حدود ۴۶۰۰ تن تریاک به هدف تامین منابع مالی در جهت مشروعیت بخشی به خود تولید کرد. این مسئله با افزایش قیمت تریاک از ۳۰ دلار با ۳۵۰ دلار باعث شد که درآمد این گروه به نحو چشم‌گیر افزایش یابد و باعث قدرت چند برابری آن شود. لذا طبیعی به نظر می‌رسد که از منبع درآمد خود به منظور رسیدن به اهداف خود که معمولا همراه با خشونت و عملیات‌های تروریستی هستند استفاده کنند(شاهسوند و رجبی، ۱۳۹۰: ۷۱).

قاچاق مواد مخدر در آسیای مرکزی نه تنها باعث تقویت این گروه‌ها شده است بلکه این تجارت در بین گروه‌های قومی در برخی از این کشورها نزاع‌های متعددی را ایجاد کرده است. نمونه این درگیری‌ها تنش‌های ایجاد شده در سال ۲۰۱۰ در جنوب قرقیزستان می‌باشد. قاچاق مواد مخدر برای گروه‌های

1. Military convoy
2. VivaBaldalo
3. Rasht valley
4. Jundal Khalifa
5. Organized assassinations
6. Taliban forces

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

تروریستی در این منطقه به گونه‌ای مهم است که ماهیت بیشتر این گروه‌ها و بقای آن‌ها به چگونگی و میزان تجارت مواد مخدر بستگی دارد. جنبش اسلامی ازبکستان یک گروه قاچاقچی مواد مخدر در افغانستان است که میزان قابل توجهی از هزینه‌های خود را از ترانزیت و فروش مواد مخدر تامین می‌کند. سازمان مجاهدین خلق[1] و حزب‌التحریر[2] و گروه‌های مشابه دیگری از جمله اتحاد جهاد اسلامی نیز از جمله قاچاقچیان مواد مخدر هستند که در کنار این کار اهداف سیاسی و مذهبی را نیز دنبال می‌کنند (Omelicheva,2018).

البته باید این نکته را نیز متذکر شد که، قاچاقچیان مواد مخدر در آسیای مرکزی فقط به دنبال قاچاق مواد مخدر و سود ناشی از ترانزیت آن نمی‌باشند. زیرا امروزه تهدید جدی‌تری در این منطقه می‌توان مشاهده کرد. از جمله مهم‌تریم این تهدیدها حمل و قاچاق موادهای منفجره هسته‌ای[3] زمان اتحاد جماهیر شوروی[4] در این کشورها می‌باشد. که قاچاقچیان مواد مخدر از باز بودن فضای تجارت در آسیای مرکزی استفاده کرده و این موادهای منفجره را در اختیار گروه‌های تروریستی ممکن است قرار دهند. چیزی در حدود ۲۰۰ کیلوگرم هروئین[5] و ۵۰ کیلوگرم تریاک روزانه در مرزهای افغانستان[6] با کشورها اسیای مرکزی به ویژه تاجیکستان[7] معامله می‌شود. این نشان دهند عدم امنیت فیزیکی[8] در این منطقه می‌باشد. بنابراین آسیای مرکزی از نظر جغرافیایی به یک منطقه تبدیل شده است که هر کدام از جمهوری‌های این منطقه دارای مواد هسته‌ای به جا مانده از زمان اتحاد جماهیر شوروی می‌باشد. لذا قاچاقچیان مواد مخدر این مواد را برای گروه‌های تروریستی در عراق و سوریه(داعش[9]) و نیروهای جهادی در افغانستان[10] جابه‌جا می‌کنند. این یک تهدید بزرگ برای این منطقه و روسیه می‌باشد. چرا که اگر گروه‌های جهادی کشورهای آسیای مرکزی که هم اکنون با تروریست‌های خاورمیانه مشغول فعالیت هستند، به این مواد دسترسی پیدا کنند می‌توانند مرزهای کرملین[11] و امنیت داخلی آن را با خطر چشم‌گیری مواجه کنند. زیرا قاچاقچیان

1. Mojahedin Khalq
2. Hizb ut-Tahrir
3. Trafficking in Explosives
4. Soviet Union
5. Heroin
6. Afghanistan
7. Tajikistan
8. Physical security
9. Isis
10. Jihadist forces in Afghanistan
11. Kremlin boundaries

فصلنامه علمی-پژوهشی پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

موجود در این منطقه به ویژه در گرجستان[1] در ژوئن ۲۰۱۶ در قالب سه گروه در صدد بودند که مواد رادیواکتیو[2] و سیسیوم[3] ۱۳۷ و اورانیوم[4] ۲۳۵ و ۲۳۸ را از طریق مرزهای ترکیه به گروه‌های تروریستی تحویل دهند(Henderson,۲۰۱۷).

۴-۲-تهدیدهای سیاسی

در کشورهای آسیای مرکزی به دلیل اقتصاد ضعیف و کلاسیک[5]، دولتمردان این کشورها به منظور رسیدن به قدرت، برخی مواقع حتی با قاچاقچیان مواد مخدر همکاری می‌کنند، تا بتوانند هزینه مبارزات سیاسی و انتخاباتی[6] خود را تامین کنند. این مسئله باعث می‌شود که باندهای بزرگ قاچاقچیان مواد مخدر در سیاست و کابینه دولت این کشورها نفوذ کرده و وارد چرخه قدرت شوند. برخی از این کشورها به شکل مستقیم با قاچاقچیان مواد مخدر ارتباط و همکاری خود را ادامه می‌دهند. چرا که بقا و حیات این کشورها از جمله پاکستان و افغانستان به ترانزیت مواد مخدر، وابستگی گسست‌ناپذیری دارند. از دیگر مشکلات ایجاد شده به وسیله ترانزیت مواد مخدر تنش‌های سیاسی کشورها آسیای مرکزی با یکدیگر و با سایر کشورها می‌باشد. برای نمونه در سال ۱۳۸۹ جمهوری اسلامی ایران باند بزرگ قاچاقچیان مواد مخدر توسط نیروهای نظامی خود دستگیر کرده و برخی از این افراد محکوم به اعدام شدند. لذا نمایندگان مجلس افغانستان این اقدام جمهوری اسلامی ایران را نقض حقوق بشر دانسته و تظاهرات‌های خیابانی را علیه ایران آغاز کردند که در ادامه این تظاهرات و آتش زدن پرچم جمهوری اسلامی ایران، رابطه حسنه دو کشور به سمت یک رابطه پر تنش سوق پیدا کرد(شاهسوند و رجبی، ۱۳۹۰).

جدا از تنش با کشورهای همسایه، تهدیدهایی که قاچاقچیان مواد مخدر برای کشورهای آسیای مرکزی ایجاد می‌کنند باعث شده است که هر کدام از این کشورها به سمت یک بلوک قدرت[7] به منظور تقویت خود سوق پیدا کنند. مسکو که آسیای مرکزی را حیات خلوت و حوزه نفوذ خود معرفی می‌کند، هرگز با نفود و توسعه همکاری این کشورها با رقبای غربی و آمریکا موافق نیست چرا که کشورهای غربی و آمریکا مدیریت و کاهش ترانزیت مواد مخدر در آسیای مرکزی را می‌تواند یک اهرم سیاسی[8]

1. Georgia
2. Radioactive material
3. Scythe
4. Uranium
5. The weak and classical economy
6. Political and electoral campaigns
7. Power block
8. Political leverage

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

به منظور گسترش نفوذ خود کنند و این مسئله خوشایند دولتمردان کرملین[1] به ویژه ولادیمیر پوتین[2] نمی‌باشد(Dubnov,2018). لذا به منظور کاهش مشکلات و مسائل امنیتی که قاچاقچیان مواد مخدر برای این کشورها و خود روسیه ایجاد می‌کنند، مسکو به همراه ارمنستان، قزاقستان، قرقیزستان و بلاروس یک سازمان همکاری دسته‌جمعی[3] EEU ایجاد کرده‌اند. تا از این طریق هم قدرت خود را برای مدیریت تهدیدهای قاچاقچیان مواد مخدر[4] و اقدامات تروریستی[5] آن‌ها و همپیمانانشان افزایش می‌دهند و هم مسکو بهتر و آسان‌تر نفوذ خود را در این منطقه گسترش می‌دهد و از یکجانبه‌گرایی[6] آمریکا جلوگیری می‌کند(Perouse, 2017).

به همین خاطر دولتمردان کرملین بیان می‌دارند که، آسیای مرکزی به رغم تمام مشکلات موجود در آن از جمله جمعیت رو به رشد[7]، نیروهای تروریستی[8] و قاچاق مواد مخدر[9] و همچنین اسلام‌گرایی افراطی[10]، جزیی از اقمار اتحاد جماهیر شوروی می باشد(Goble,2018). لذا سرگئی لاوروف[11] از سیاست‌های ناتو[12] نسبت به کنترل و مدیریت ترانزیت مواد مخدر[13] انتقاد کرده و بیان داشت که" ترانزیت مواد مخدر توسط قاچاقچیان باعث بروز مشکلات امنیتی برای کشورهای آسیای مرکزی و روسیه شده است. و نیروهای تروریستی از طریق قاچاق مواد مخدر به تقویت خود می‌پردازند". همچنین از کشورهای غربی و اروپایی درخواست کرد "استانداردهای امنیتی[14] در حوزه مبارزه با ترانزیت مواد مخدر" که سالیان درازی است نادیده گرفته شده را مورد توجه قرار دهند. این بیانات لاوروف مورد توجه دولتمردان غربی به ویژه دونالد ترامپ[15] رئیس‌جمهورآمریکا قرار نگرفت به همین خاطر مسکو تلاش‌های خود را

1. The Kremlin statesmen
2. Vladimir Putin
3. Collective Cooperation Organization
4. Managing Threats to Drug Traffickers
5. Terrorist acts
6. Unilateralism
7. Growing population
8. Terrorist forces
9. drug dealing
10. Extremist Islamism
11. Sergey Lavrov
12. NATO policies
13. Management of drug transit
14. Security standards
15. Donald tramp

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

برای نابودی ترانزیت مواد مخدر و خطوط انتقال آن را بیش از گذشته توسعه داده است. اما لازم به ذکر است که دلیل عمده روسیه برای کنترل ترانزیت مواد مخدر، جلوگیری از مشکلات امنیتی و ترورهای سازمان یافته‌ای می‌باشد که قاچاقچیان مواد مخدر از طریق نفوذ در نهاد های قدرت[1]، انجام می‌دهند، می‌باشد(Ramani,2017). زیرا بیشتر تهدیدهای امنیتی و تروریستی در روسیه و اتحادیه اروپا توسط نیروهای قاچاقچی و تروریستی آسیای مرکزی اتفاق افتاده است(Boonstra&Panella, 2018). این مسئله باعث نگرانی بیشتر دولتمردان روسیه شده است. امروزه این افراد به منظور پیشبرد اهداف گروه خود، ممکن است نماینده‌ای را برای انجام کارهای سیاسی و تسریع روند قاچاق مواد در انتخابات شرکت دهند. لذا در جریان انتخابات نمایندگان یا رئیس‌جمهور ممکن است که روند انتخابات را به دلیل انتخاب نشدن نماینده خود و یا عدم پیروزی در انتخابات مختل کنند. نمونه این مشکلات مذکور را می‌توان انتخابات اخیر پاکستان مثال زد. در این دوره نواز شریف[2] به اتهام فساد اداری و همکاری با قاچاقچیان مواد مخدر دستگیر شد و همچنین دستگیری یکی از اعضای حزب KML-N توسط پلیس پاکستان به خاطر اینکه جزو یکی از گروه‌های قاچاق مواد مخدر بوده است، موجب اعتراض همکاران و یا دیگر قاچاقچیان در این کشور شد(Bukhari, 2018). با روی‌کار آمدن این افراد به عنوان رئیس‌جمهور و یا نماینده، می‌توانند روند ترانزیت مواد مخدر در این منطقه به نحو قابل چشم‌گیری گسترش دهند. لذا کشورهایی نظیر ایران-ترکیه-روسیه در معرض مشکلات ایجاد شده توسط مواد مخدر و همچنین مشکلات امنیتی همچون درگیری با آن‌ها در نقاط مرزی می‌باشند.بنابراین به وضوح می توان مشکلات سیاسی نشات گرفته از پدیده ی نارکوتروریسم را در کل منطقه مشاهده کرد.

۴-۳-تهدیدهای اقتصادی

نارکوتروریسم و یا به عبارت دیگر قاچاقچیان مواد مخدر و فعالیت‌های ضد امنیتی[3] آن‌ها در داخل کشورهای آسیای مرکزی باعث شده است که روند تجارت و فعالیت اقتصادی کشورهای آسیای مرکزی مختل شود. و این نیز درکنار اقتصاد ضعیف آن‌ها بر مشکلات موجود در این کشورها افزوده است. البته لازم به ذکر است که شبکه‌ها و مسیرهای حمل‌ونقل[4] در آسیای مرکزی نیز بر دامنه مشکلات این کشورها افزوده است زیرا بعد از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی این راههای حمل‌ونقل به شکل استاندارد برای این جمهوری‌ها ساخته نشده بود و اغلب در یک مسیر قرار داشت که روند استفاده از آن‌ها برای سایر

1. Power institutions
2. Norsarif
3. Anti-security activities
4. Networks and transportation routes

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

کشورها غیر ممکن بود. مشکل مذکور امروزه به یکی از مهم‌ترین مشکلات تجارت درون منطقه‌ای بین جمهوری‌های تازه استقلال یافته[1] تبدیل شده است. البته در کنار راه‌های حمل‌ونقل مشکلاتی از قبیل تنش‌های سیاسی[2]، رژیم اقتصادی متفاوت[3]، درگیری طولانی در برخی از این کشورها همچون افغانستان، و قاچاقچیان مواد مخدر و همچنین تهدیدهایی که افراد مسلح آن‌ها در مسیرهای گوناگون حمل‌ونقل ایجاد می‌کنند، باعث بروز مشکلات اقتصادی و تسریع روند تورم در این کشورها شده است(Batsaikhan& Dabrowski,2017).

بنابراین این مساله باعث مشکلات زیادی در ابعاد اقتصادی و سیاسی-اجتماعی برای این کشورها و همسایه‌های آن‌ها به ویژه روسیه شده است. به همین منظور همانگونه که پیشتر نیز بیان گردید، روسیه برای بهتر کردن اوضاع اقتصادی این کشورها در صدد است که یک منطقه برای تجارت آزاد را برای این کشورها ایجاد کند. اما باید توجه داشت که این منطقه آزاد تجاری[4] و آزاد بودن کشورهای آسیای مرکزی برای تجارت باعث می‌شود که زمینه‌های لازم به منظور قاچاق مواد مخدر برای قاچاقچیان این کالا فراهم آورده شود. لذا با تسریع روند قاچاق مواد مخدر و در نتیجه ایجاد یک بازار آزاد، قاچاقچیان می‌توانند بدون اینکه مورد تعقیب قانونی پلیس قرار گیرند هم کالاهای خود را که از افغانستان و پاکستان تامین می‌کنند از مرزهای قزاقستان و قرقیزستان به روسیه و اتحادیه اروپا انتقال دهند، و هم تهدیدهای امنیتی خود را به منظور پیشبرد اهداف خود در این منطقه و روسیه افزایش دهند. چرا که قاچاقچیان مواد مخدر همواره نیروهای نظامی و سیاسی کشوری را که قانون سختی که به منظور جلوگیری از فعالیت آن‌ها تصویب می‌کند مورد حمله افراد مسلح خود در نواحی مرزی قرار می‌دهند که نمونه ان را در بخش امنیتی توضیح دادیم(Peyrouse,2017).

یک نمونه مناسب در این مورد کشور تاجیکستان است. تاجیکستان برنامه‌ها و راهبرهای داخلی خود را به منظور کنترل و مدیریت ترانزیت مواد مخدر[5] اعمال کرده است. اما این سیاست‌ها به دلیل حجم بسیار زیاد ترانزیت مواد مخدر از افغانستان و پاکستان(۲۰تا۱۵ تن تریاک و ۸۰تا۷۵تن هروئین سالیانه)، و میزان جمعیت قابل توجهی از این کشور که به این مواد اعتیاد دارند، و همچنین عدم کفایت کمک‌های خارجی به تاجیکستان، با شکست مواجه شده است. لذا با توسعه این فعالیت ها در تاجیکستان، نیروهای

1. Newly independent republics
2. Political tensions
3. Different economic regimes
4. Free trade zone
5. Control and management of drug transit

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

دولتی و سیاسی توسط افرادی که ترانزیت مواد مخدر را انجام می‌دهند، از طریق دادن رشوه و سود کلان به آن‌ها به سمت گروه‌های مافی مواد مخدر سوق پیدا می‌کنند و باعث گسترش فساد در این کشور شده است. لذا این افراد درآمدهای مختلف که باید صرف رونق اقتصادی کشور شود را غارت کرده و هزینه‌های لازم به منظور اصلاحات متعدد در کشور را از بین می‌برند. در نتیجه این معضل اقتصادی سایر شهروندان به دلیل فساد اقتصادی در کشور که باعث رکود اقتصادی و تورم می‌شود، برای تامین حداقل نیاز اولیه زندگی خود با مشکل مواجه می‌شوند. لذا این افراد به دلیل بیکاری و فقر نیز به منظور تامین نیازهای اولیه خود جذب گروه‌هایی که قاچاق مواد مخدر انجام می‌دهند، می‌شوند. یا در بعد دیگر به منظور اشتغال و کار کردن شهروندان تاجیکستان چیزی در حدود۱/۱۵ میلون نفر به دلیل مشکلات اقتصادی مذکور به روسیه مهاجرت می‌کنند و این مسئله خود برای مسکو مشکل آفرین شده است(Peyrouse,۲۰۱۸). زیرا اکثر این مهاجرانی که به خاطر مشکلات معیشتی و اقتصادی از کشورهای آسیای مرکزی به مسکو نقل مکان می‌کنند، به فعالیت‌هایی نظیر قاچاق مواد مخدر روی می‌آورند. لذا از آنجا که قاچاق مواد مخدر از جمله مشاغلی می‌باشد که جزء فعالیت‌های اقتصادی سایه هستند، دولت کرملین را از دریافت مالیات و سایر هزینه‌های دیگر نیز محروم می‌کند.

در مجموع کشورهای توسعه نیافته‌ی آسیای مرکزی، تورم، بیکاری، فقر و... باعث شده است که حتی نیروهای دولتی وارد فسادهای مختلف شوند. روسیه در کنار کشورهای غربی در قالب بانک جهانی[1]، صندوق بین‌المللی پول[2]، و سایر سازمان های بین‌المللی مربوط به توسعه و همچنین کشور چین در صدد می‌باشد که سرمایه‌گذاری‌های خود را به منظور توسعه همه‌جانبه[3] این جمهوری‌ها، افزایش دهند. چرا که منطقه آسیای مرکزی دارای انرژی بسیار زیادی است که با سرمایه‌گذاری و مدیریت دقیق آن می‌توان هم اقتصاد این کشورها را بهبود بخشند و هم از معضل‌های اجتماعی[4] این کشورها از جمله تولید و توزیع مواد مخدر[5] جلوگیری کنند(Kalinovsky,2018).

اما بی ثباتی در برخی از این کشورها از جمله افغانستان و نیروهای تکفیری[6] و اسلام‌گرای افراطی[7]

1. World Bank
2. IMF
3. All-round development
4. Social dilemmas
5. Production and distribution of drugs
6. Takfiri forces
7. Extremist Islamist

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

در کنار قاچاقچیان مواد مخدر که از طریق تاجیکستان و قزاقستان مواد مخدر خود را وارد روسیه و اروپا می‌کنند، باعث شد که امنیت در این منطقه که لازمه اصلی سرمایه‌گذاری خارجی است از بین برود و کشورهای سرمایه‌گذار نیز به دلیل عدم امنیت در این منطقه از میزان سرمایه‌گذاری خود بکاهند. امروزه نیز با شروع بحران‌های اخیر منطقه خاورمیانه و توسعه فعالیت گروه تروریستی داعش[1] و جذب افرادی از آسیای میانه بر دامنه این معضل امنیتی افزوده است. در صورت حل شدن این مشکل امنیتی کشورهای آسیای مرکزی می‌توانند با استفاده از میزان سرمایه‌گذاری‌های کشورهایی نظیر روسیه و اروپا اقتصاد خود را شکوفا بخشند. با کمک کشورهای غربی بود که این جمهوری‌ها در زمینه‌هایی نظیر آموزش و پرورش، حقوق بشر، و تولید انرژی گام مهمی بردارند(Boonstra&Panella, 2018).

معضل امنیتی[2] و مشکلات ایجاد شده توسط قاچاقچیان مواد مخدر و سایر گروه‌ها حتی باعث به خطر انداختن سرمایه-گذاری‌های مسکو شده است. چین و روسیه در کنار غرب دو بازیگر مهم برای توسعه و سرمایه‌گذاری در آسیای مرکزی هستند. پکن از طریق "جاده ابریشم[3]" و مسکو از طریق "سازمان همکاری دسته‌جمعی[4]" در صدد کمک به این کشورها در جهت توسعه همه‌جانبه آن‌ها هستند. روسیه در اساسنامه سازمان[5] مذکور مواد مخدر و قاچاق و ترانزیت آن را به عنوان مهم‌ترین معضل اجتماعی و امنیتی معرفی کرده است. لذا همراه با این کشورها یک ائتلاف به منظور کنترل و ساقط کردن این معضل ایجاد نموده و در صدد می‌باشد با توسعه اقتصادی این کشورها شهروندان آن‌ها را با مشاغل جدید و استاندارد مشغول کند(Stronski,&NG, 2018).

۵- اقدامات روسیه در جهت مقابله با نارکوتروریسم در آسیای مرکزی

مطابق آموزه های نظریه رئالیسم تدافعی - که برخلاف رئالیسم تهاجمی که بیشترین امنیت را در بیشینه سازی صرف قدرت می داند - دستیابی به امنیت را علاوه بر تکیه بر قدرت ، بر همکاری های دوجانبه ، چندجانبه ، منطقه ای و بین المللی تاکید دارد ، روسیه تلاش کرده است از طریق همکاری های دوجانبه، چندجانبه و برخی ابتکارات دولت خود در مقابل تهدیدهای ناشی از "نارکوتروریسم" بایستد، که در ادامه به این اقدامات اشاره خواهیم کرد.

1. Isis terrorist group
2. Security scourge
3. The Silk Road
4. Collective Cooperation Organization
5. Organization Statute

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

۱-۵- ابتکارات و اقدامات دوجانبه روسیه

از جمله اقدامات روسیه در برابر تهدیدات ناشی از نارکوتروریسم ابتکاراتی است که این کشور در زمان به قدرت رسیدن ولادیمیر پوتین انجام داده است.

در سند "راهبرد امنیت ملی روسیه " تا سال ۲۰۲۰ ، که در سال ۲۰۰۹ به تصویب رسید به صراحت به این موضوع اشاره شده است که توسعه همکاری های دوجانبه و چندجانبه با کشورهای مشترک المنافع اولویت مهم سیاست خارجی روسیه است..(Russian national security strategy until: 2020) همانگونه که بیان گردید نارکوتروریسم در آسیای میانه سبب پیامدهای مختلف سیاسی ، امنیتی و اقتصادی زیادی برای کشورهای این منطقه شده و علاوه بر کشورهای این منطفه، تهدیدات ناشی از آن، سایر کشورهای همجوار از جمله روسیه را تحت تاثیر قرار داده است. در مقابل تهدیدهای متعددی که قاچاقچیان مواد مخدر در آسیای مرکزی ایجاد می‌کنند، روسیه در دوره پوتین راهبرهای ویژه‌ای را به منظور جلوگیری از توسعه فعالیت آن‌ها در نظر گرفته است که همکاری نزدیک دوجانبه با کشورهای آسیای مرکزی و همچنین کشورهای مهم و تاثیرگذار همجوار منطقه در راستای مقابله با پدیده نارکوتروریسم یکی از این راهبردها است. روسیه تلاش کرده است با کشورهای آسیای میانه روابط دوجانبه خود را حفظ کرده و ارتقا بخشد.بطوریکه هم اکنون پنج کشور آسیای مرکزی به لحاظ سیاسی ، امنیتی و اقتصادی دارای مناسبات نزدیکی با روس ها هستند. وجود جمعیت قابل توجه این کشورها در بازار کار روسیه و بالعکس وجود روس تبارها در کشورهای آسیای میانه ، نقش مهمی در این مناسبات دارد.

بعنوان مثال می توان گفت حدود ۳۶ درصد جمعیت قزاقستان به همراه هزاران کارخانه روسی در این کشور و همچنین حدود ۲۲ درصد از جمعیت قرقیزستان روسی هستند.(قاعدی،۱۳۸۱ :۲۰۵)، این امر نشان از دلایل عمده روابط دوجانبه روسیه با کشورهای آسیای میانه دارد و به همین علت است که روسیه توافقات دوجانبه ای را با کشورهای آسیای میانه یکی از این اقدامات ، تشکیل "مرکز ضد تروریستی" در هنگام برگزاری اجلاس سران کشورهای مشترک المنافع در مسکو در سال ۲۰۰۰ میلادی بود. این مرکز برای هماهنگی و همکاری علیه نیروهای تندرو مذهبی و قاچاقچیان مواد مخدر ایجاد گردید. همچنین روسیه "نیروهای واکنش سریع" را جهت مقابله با تهدیدات ناشی از تروریسم ایجاد کرده و به همین منظور پایگاه هایی را در برخی کشورهای منطقه از جمله قرقیزستان، ازبکستان، تاجیکستان و ارمنستان در اختیار دارد. برگزاری "مانور نظامی" با کشورهای آسیای مرکزی یکی دیگر از رویکردهای امنیتی روسیه جهت تقابل با تروریستها می باشد. روسیه در سال ۲۰۰۱ میلادی یک مانور نظامی با شرکت کشورهای

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

قزاقستان،قرقیزستان، ازبکستان و تاجیکستان به منظور مقابله با تهدیدات ناشی از تروریسم انجام داد. یکی دیگر از تلاش های روسیه تجدید ساختار "پیمان امنیتی تاشکند" در جهت کارامد کردن آن برای مقابله با تهدیدات بود.در سال ۲۰۰۰ میلادی کشورهای عضو سازمان کشورهای مستقل مشترک المنافع یک موافقت نامه جهت تجدیدنظر در اساسنامه "پیمان امنیت دسته جمعی" امضا کردند. اعضای این پیمان به سه منطقه تقسیم شدند که منطقه سوم آن مربوط به کشورهای آسیای مرکزی می باشد.(واعظی، ۱۳۸۸: ۱۱۶-۱۱۳). علاوه بر موارد فوق، روسیه موفق شده است با کشورهای ارمنستان ، گرجستان، قرقیزستان ، تاجیکستان و ترکمنستان موافقت نامه دوجانبه مرزی به امضا برساند(واعظی، ۱۳۸۸: ۱۱۲)، که می تواند عکس العمل روسیه را در مقابله با تهدیدات تروریستی بسیار بالا ببرد.

علاوه بر این روسیه تلاش کرده است جهت مقابله با تهدیداتی که از طریق آسیای مرکزی متوجه این کشور و سایر کشورهای مجاور آن می شود به همکاری نزدیک با کشورهای همجوار با آسیای مرکزی بپردازد.

از جمله مهم‌ترین این راهبردها که مورد توجه ولادیمیر پوتین قرار گرفته است، همکاری با چین در حوزه اقتصادی و سیاسی در آسیای مرکزی می‌باشد. چرا که بدون همکاری با چین به ویژه امروزه که با ایجاد جاده ابریشم نفوذ خود را در این منطقه توسعه داده است، روسیه نمی‌تواند در جهت کنترل تهدیدهای امنیتی در آسیای مرکزی به ویژه از طرف افغانستان که در قالب قاچاق مواد مخدر نمایان می‌شود، اقدام مفیدی انجام دهد. لذا نفوذ نظامی و امنیتی خود را با توافق با کشورهای این منطقه افزایش داده است. و با همکاری با نیروهای امنیتی این کشورها چه از طریق آموزش نظامی آن‌ها و چه از طریق در اختیار گذاشتن تسلیحات مدرن نظامی برای مبارزه با قاچاقچیان مواد مخدر و ترورهای هدفمند آن‌ها، در صدد کنترل و مدیریت این تهدید بزرگ امنیتی می‌باشد(Dubnov,2018).

بنابراین یکی از راهبردهای روسیه در جهت مواجهه و مقابله با قاچاقچیان مواد مخدر و تهدیدات ناشی از حضور آنها در منطقه آسیای مرکزی ، رایزنی و تحکیم رابطه ی دوجانبه با این کشورها و سایر کشورهای موثر در همجوار منطقه آسیای میانه است.

۲-۵- اقدامات چندجانبه روسیه

همکاری های چندجانبه از ضرورت های دنیای امروز به شمار می رود.این موضوع از جمله اولویت های روسیه در دوره پوتین بوده است.بطوریکه می توان گفت در این دوره تقویت کشورهای مستقل مشترک المنافع به یکی از اولویت های مهم سیاست خارجی روسیه تبدیل شده است.این همکاری ها وقتی به مسائل امنیتی می رسد، به عنوان یک ضرورت اهمیت بی بدیلی پیدا می کند.به همین دلیل

فصلنامه علمی -پژوهشی پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

روسیه تلاش کرده است که علاوه بر ابتکارات خاص و ویژه ، در قالب ایجاد نهادهای مختلف همکاری های چندجانبه ای را با کشورهای واقع در خارج نزدیک یعنی آسیای میانه و قفقاز، تحت عناوین مختلف داشته باشد. در کنار نهادها و سازمان هایی همچون کشورهای مستقل مشترک المنافع و اتحادیه اقتصادی اوراسیا که روسیه نقش اساسی در آن ها دارد، اما پیمان شانگهایی جایگاه ویژه ای برخوردار است.

چرا که روسیه در آسیای مرکزی، علاوه بر منافع اقتصادی ، جهت حفظ امنیت منطقه و خود ، مبارزه با تروریسم، مخالفت با اسلام گرایی افراطی و مبارزه با قاچاق چیان را جزو اولویت های بسیار مهم خود قرار داده است.(ر.ک. به:بصیری و مرادی:۲۰۵). در واقع آنچه از نظر روسیه خارج نزدیک خوانده می شود جزو حوزه امنیت ملی روسیه محسوب شده و برای این کشور دارای اهمیت ژئوپلتیک است. (واعظی،۱۳۸۸: ۱۰۷).در ادامه به مهمترین اقدامات و ابتکارات روسیه جهت مقابله با تهدیدهای ناشی از نارکوتروریسم می پردازیم.

۱-۲-۵-اقدامات نهادین روسیه

در کنار اختلاط اقوام و افراط گرایی مذهبی، قاچاقچیان مواد مخدر -همانگونه که اشاره گردید- از جمله موارد تهدیدآفرین در آسیای مرکزی محسوب می شود که جهت مقابله با تهدیدات ناشی از آن نیاز به همکاری های مشترک همه ی کشورهای منطقه دارد.

قاچاق مواد مخدر در آسیای مرکزی و قفقاز از اوایل دهه ی هشتاد میلادی همزمان با اتخاذ سیاست های سخت گیرانه در جمهوری اسلامی ایران گسترش یافت.طی این مرحله قاچاق مواد مخدر از مسیر سنتی آن ، از افغانستان به اروپا که از مسیر ترکیه و جمهوری اسلامی ایران عبور می کرد تا حدودی مسدود شد. از طرفی فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و آسیب پذیری مرزهای آن طی سالهای اولیه و قبل از اینکه نیروهای پاسدار مرزی یکپارچه شکل گیرد موجب تسهیل ورود مواد مخدر به آسیای مرکزی شده است. (آدمی و عزیزی ، ۱۳۹۲ : ۱۰). مقابله با تهدیدات یاد شده ، همکاری جدی کشورهای منطقه و سایر کشورهای همجوار را ضروری می ساخت که به همین علت نهادها و سازمانهایی که روسیه نقش اساسی در ایجاد و تداوم آنها را ایفا می کند به وجود آمد که به مهمترین آنه اشاره می کنیم.

۱-۱-۲-۵-کشورهای مشترک المنافع

روسیه همواره در تلاش بوده است تا با تداوم حضور خود در مناطق استراتژیک بویژه بحرانی ، کنترل مرزهای شوروی سابق را جهت مقابله با انواع تهدیدات از جمله تهدیدات ناشی از تروریسم در اختیار داشته باشد.در همین راستا روس ها جهت تامین منافع امنیتی خود، در سال ۱۹۹۲ میلادی در تاشکند

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

با شرکت کشورهای منطقه "پیمان امنیت دسته جمعی" را منعقد کرد و تلاش نمود بقیه ی کشورها را برای امضای موافقت نامه تشکیل نیروهای "حافظ صلح" متقاعد نماید و خود مسئولیت عمده استقرار صلح را در مناطق بحرانی به عهده گیرد.(شابورکین ، ۱۹۹۸). از سال ۲۰۰۲ میلادی ، نیروهای مرزی کشورهای عضو پیمان دسته جمعی بطور منظم در عملیات مبارزه با مواد مخدر شرکت می کنند. در سال ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۶ میلادی طی این عملیات ۴۸ تن مواد مخدر و حدود ۵۴۰ تن از مواد پیش ساز مواد مخدر مصادره شد. از سال ۲۰۰۴ میلادی اعضای پیمان امنیت دسته جمعی مانور سالانه ای به نام "روبژه" (مرزی) در کشورهای آسیای مرکزی با هدف مقابله با تهدیدات امنیتی (بویژه مواد مخدر) انجام می دهند(تقوایی، ۱۳۹۰: ۸).

علاوه بر این روسیه پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی با هدف ادامه نفوذ خود در این مناطق، تامین منافع و جلوگیری بیشتر از فروپاشی ساختارهای پیشیندر جمهوری های استقلال یافته، در ۱۹۹۱ به همراهی اوکراین و روسیه سفیداقدام به تشکیل نهادی با نام "جامعه کشورهای مستقل مشترک المنافع" نمود. ب فاصله کوتاهی کشورهای آذربایجان، ارمنستان، ازبکستان، تاجیکستان، ترکمنستان، قرقیزستان، قزاقستان و مولداوی به این نهاد ملحق شدند.(کولایی، ۱۳۷۶: ۱۲۴). در دوران پوتین تقویت بیش از پیش این نهاد به اولویت های مهم سیاست خارجی روسیه تبدیل شد.در واقع گرایش های اوراسیایی و نیز تقویت روابط استراتژیک با کشورهای مستقل مشترک المنافع، پایه و اساس سیاست خارجی پوتین را در منطقه تشکیل داد.(واعظی، پیشین: ۱۱۹).علاوه بر تقابل با غرب و جلوگیری از گسترش ناتو به شرق، به علت افزایش تهدیدات ناشی از تروریسم و قاچاقچیان مواد مخدر، (نارکوتروریسم) ، روسیه در دوران پوتین در صدد بهره گیری از ظرفیت نهاد کشورهای مستقل مشترک المنافع در جهت مقابله با این تهدیدات بوده است.

۵-۲-۱-۲- سازمان همکاری شانگهای

سازمان همکاری های شانگهای ابتدا با نام پیمان شانگهای پنج فعالیت خود را آغاز کرد. این پیمان با شرکت و نقش اساسی روسیه و با شرکت چین و سه کشور تاجیکستان،قرقیزستان و قزاقستان به منظور تامین امنیت مرزهای کشورهای عضو و تعمیق همکاری های مرزی در سال ۱۹۹۶ میلادی ایجاد گردید(Oxford Analytical,2000).عضویت ازبکستان در سال ۲۰۰۱ میلادی و اضافه شدن کشورهای ایران، هند، پاکستان و مغولسان به عنوان ناظر موجب گستردگی بیشتر این پیمان و موضوع مقابله با تروریسم، قاچاق مواد مخدر و جنایات سازمان یافته و در مجموع اهداف و منافع امنیتی اعضا جزو

فصلنامه علمی -پژوهشی پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

وظایف اصلی آن قلمداد شد که با گسترش اعضا و وظایف آن به سازمان همکاری های شانگهای تغییر نام داد.(برای اطلاع بیشتر ر.ک.به:واعظی،۱۳۸۸: ۱۲۰).

بسیاری معتقدند که حضور روسیه در سازمان شانگهای، علاوه بر تلاش برای کاهش موثر نفوذ غرب بویژه آمریکا و ناتو، تقویت چندجانبه گرایی ، مقابله با قاچاق مواد مخدر و تروریسم حاصل از آن و نیز تهدیدات نشات گرفته از آن از جمله اهداف مهم این کشور می باشد.(برای اطلاع بیشتر رجوع شود به:مختاری، ۱۳۸۹: ۱۵۵). علت این امر را می توان در مصوبات هفتمین نشست سران شانگهای در سال ۲۰۰۲ میلادی به وضوح ملاحظه کرد. در این نشست، منشوری ۲۶ ماده ای تصویب شد تا دبیرخانه شانگهای و یک "مرکز ضد تروریسم" بر اساس آن تاسیس شود. بنابراین با در نظر گرفتن اهداف این سازمان ، یعنی مبارزه با سه نیروی شیطانی" یعنی افراط گرایی دینی ،تجزیه طلبی و تروریسم- که بخش مهم آن ناشی از نارکوتروریسم در منطقه است- می توان گفت که تاسیس و سپس گسترش و توسعه سازمان همکاری شانگهای بیش از هر چیز ریشه در دغدغه های امنیتی منطقه ای داشته و اشتراک بیش از حد کشورهای عضو این سازمان در مواجهه با این تهدیدالت آنها را به همکاری در جهت برطرف نمودن این زمینه ها ی تهدید ترغیب کرده است.(نگاه کنید به:آدمی و عزیزی، ۱۳۹۲: ۱۷-۱۶). همچنین روس ها با هدف ممانعت از نزدیکی تروریست هایی که در خاک سوریه در حال جنگ بودند، به آسیای میانه و مرزهای خود، به نقش آفرینی در سوریه پرداختند.(وفایی فرد و طالبی آرانی، ۱۳۹۸: ۱۰۴). با توجه به مطالب فوق الذکر می توان گفت روسیه با کمک سایر کشورهای آسیای میانه و همچنین کشورهای مهم مجاور این منطقه از جمله چین ، در صدد است تا با بهره گیری از سازمان همکاری شانگهای که یک سازمان با رویکرد امنیتی می باشد، علاوه بر پیگیری اهداف کلانی همچون مبارزه با غرب و گسترش ناتو ، به مهمترین هدف منطقه ای یعنی مبارزه با تروریسم ناشی از افراط گرایی و بویژه تروریسم حاصل از اقدامات قاچاقچیان سلاح و مواد مخدر تحت عنوان نارکو تروریسم نیز بپردازد و از ورود تهدیدات ناشی از ترانزیت مواد مخدر به اروپا از طریق مرزهای خود جلوگیری نماید.

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

٦- نتیجه گیری

آنارشیک بودن نظام بین الملل و عدم وجود قدرت فائقه مشروع و مرکزی، معضله امنیت را به مهمترین کالای مورد توجه همه ی دولت ها تبدیل کرده است. واقع گرایان از دیرباز بر آن بوده اند که افزایش قدرت، مهمترین راه افزایش امنیت است. در این بین با اینکه واقع گرایان تهاجمی بر بدست آوردن نهایت قدرت جهت دستیابی به بالاترین مرتبه از امنیت تاکید دارند، اما واقع گرایان تدافعی معتقدند آنارشی بین المللی به گونه ای نیست که کالای امنیت را بطور کامل نایاب کند، بلکه با افزایش قدرت و بهره گیری از راهبردهای بازدارندگی و موازنه قدرت از طریق همکاری های دوجانبه، چندجانبه، منطقه ای و بین المللی می توان به امنیت نسبی دست یافت. با فروپاشی شوروی و تحولات بسیار سریع در سطح نظام بین الملل ، امروز و در آغاز هزاره سوم میلادی تهدیدات نیز با تغییر و تحول جدی مواجه گشته اند. بطوریکه می توان گفت مقابله با تهدیدات جدید، نیاز به اتخاذ روش های نوین و ترکیبی داشته و همکاری با سایر بازیگران را می طلبد. یکی از این تهدیدات، تهدیدات ایجاد شده توسط قاچاقچیان مواد مخدر است. از جمله مناطقی که به دلایل متعددی مامن قاچاقچیان مواد مخدر گشته ، منطقه "آسیای مرکزی" است . علت این امر، همجواری این منطقه با افغانستان به عنوان بزرگترین تولیدکننده مواد مخدر و وجود گروههای افراطی مذهبی سازمان یافته بین المللی در این کشور، مسدود شدن تقریبی مسیر ایران و ترکیه جهت ترانزیت مواد مخدر و در مقابل خلا قدرت ایجاد شده ی ناشی از فروپاشی شوروی در آسیای مرکزی بوده است. پرواضح است که قاچاقچیان مواد مخدر در مقابل هر گونه موانعی ، دست به اقدامات تروریستی می زنند که به این پدیده اصطلاحا "نارکوتروریسم" اطلاق می شود. این تهدیدات علاوه بر کشورهای آسیای میانه، سایر کشورهایی که در مسیر ترانزیت قاچاق مواد مخدر به اروپا هستند را نیز مورد تهدید قرار داده اند.یکی از مهمترین این کشورها فدراسیون روسیه است. روسیه با درک این موضوع ، تلاش کرده است تا از ورود تهدیدات ناشی از نارکوتروریسم به داخل مرزهای خود جلوگیری نماید. این امر بخصوص در دوره ی ولادیمیر پوتین به یک اولویت مهم برای روسیه بدل گشته است. این مهم را می توان در تاکیدی که در سند امنیت ملی روسیه بر مبارزه با قاچاقچیان مواد مخدر و تهدیدات ناشی از آن (نارکوتروریسم) آمده، به وضوح ملاحظه نمود.

در این پژوهش با استفاده از آموزه های نظریه رئالیسم تدافعی و با توجه به سند امنیت ملی روسیه در زمان پوتین به مهمترین تلاش های این کشور در جهت مقابله با آنچه قاچاق¬چیان مواد مخدر، معضلات اقتصادی،سیاسی و امنیتی را از طریق انجام عملیات¬های تروریستی در این منطقه ایجاد

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

کرده اند، پرداخته ایم. روسیه در دوره پوتین به منظور کنترل این مشکل، از طریق همکاری با کشورهای آسیای مرکزی در ابعاد دوجانبه و چندجانبه و نیز همکاری های منطقه ای و فرا منطقه ای بخصوص کشورهای تاثیرگذار، از طریق نهادها و سازمانهای ایجاد شده، در صدد کاهش مشکلات ایجاد شده از طریق نارکوتروریسم در آسیای مرکزی می¬باشد، که مطابق آنچه در متن مقاله آمد، روسیه با تقویت اقدامات دوجانبه با کشورهای آسیای مرکزی، اقدامات چندجانبه از جمله اقدامات خاص این کشور و همچنین اقدامات نهادین از جمله فعال نمودن بخش مقابله با تهدیدات ناشی از تروریسم در جامعه کشورهای مشترک المنافع و نیز انعقاد پیمان امنیت دسته جمعی و نهایتا تاکید ویژه در مبارزه با تروریسم بخصوص تروریسم ناشی از قاچاق مواد مخدر در سازمان فرامنطقه ای همکاری شانگهای، گامهای قابل توجهی را در مقابله با پدیده ی نارکوتروریسم برداشته است که این اقدامات با چارچوبه ی نظریه ی رئالیسم تدافعی همخوانی دارد.

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

منابع و مآخذ

-آدمی،علی و عزیزی،حمیدرضا،(۱۳۹۲)،«سازمان همکاری شانگهای و تهدیدات امنیتی مشترک در آسیای مرکزی»،فصلنامه آسیای مرکزی و قفقاز،شماره ۸۱،بهار.

-برزگر،کیهان،(۱۳۸۸)،«سیاست خارجی ایران از منظر رئالیسم تهاجمی و تدافعی»،فصلنامه بین المللی روابط خارجی،سال اول،شماره اول،بهار.

-شاهسوند پریچهر و رجبی فرهاد(۱۳۹۰)." تاثیر قاچاق مواد مخدر بر شکل گیری چالش های منطقه ای در حوزه اکو". فصلنامه تخصصی علوم سیاسی، شماره هفدهم، ص۹۵-۵۹.

-بوالوردی مجید(۱۳۹۷). " پیامد بحران مواد مخدر بر اقتصاد منطقه آسیای مرکزی". فصلنامه آسیای مرکزی و قفقاز، شماره ۶۱، بهار ۹۷، ص۲۰۵-۱۸۷.

-بصیری،محمدعلی و مرادی،مهدی،(۱۳۹۱)،«بازگشت پوتین به کرملین:آینده سیاست خارجی روسیه در قبال کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز»،دو فصلنامه ایران و اوراسیا(ایراس)،سال ششم،شماره هشتم،پاییز و زمستان.

- بوزان، باری و اولی ویور، (۱۳۸۸)، مناطق و قدرت‌ها، ترجمه: رحمان قهرمان‌پور، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.

-بوزان، باری (۱۳۷۸).« مناطق و قدرتها: ساختار امنیت بین الملل»، ترجمه رحمن قهرمانپور، تهران : پژوهشکده مطالعات راهبردی.

-تقوایی،احسان،(۱۳۹۰)،«نقش سازمان پیمان امنیت جمعی در امنیت اوراسیای مرکزی»، فصلنامه آسیای مرکزی و قفقاز ، شماره ۷۶، زمستان.

-حاجی یوسفی،امیرمحمد،(۱۳۸۴)،سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در پرتو تحولات منطقه ای ۲۰۰۱-۱۹۹۱، تهران،وزارت امورخارجه.

- سازمند بهاره و مهدی جوکار، (۱۳۹۵)، «مجموعه امنیتی منطقه‌ای، پویش‌ها و الگوهای روابط کشورهای حوزه خلیج فارس»، فصلنامه ژئوپلیتیک، سال ۱۲، شماره ۲، صص ۱۷۷-۱۵۱.

-سجادپور،سیدمحمدکاظم و جهانبخش،محمدتقی،(۱۳۹۲)،«سیاست امنیتی روسیه در قبال افغانستان نوین»،فصلنامه آسیای مرکزی و قفقاز،شماره ۸۴،زمستان.

-شابورکین،الکساندر،(۱۹۹۸)،«دفاع دایره ای جامعه مشترک المنافع»،نزاوویسیماگازتا، شماره ۱۰.

-شیخ الاسلامی،محمدحسین و بیگی،میثم،(۱۳۹۲)،«واکاوی نقش آفرینی و سیاست های فدراسیون روسیه در قبال بحران سوریه»، فصلنامه آفاق امنیت،سال ششم،شماره بیستم،پاییز.

- طاهری، ابوالقاسم و عبدالمجید سیفی، (۱۳۹۳)، «امنیت انرژی و نظریه مجموعه امنیتی منطقه‌ای»،فصلنامه سیاست‌پژوهی، سال ۱، شماره ۱، صص ۱۵۱-۱۲۹.

- عبداله‌خانی، علی، (۱۳۸۹)، نظریه‌های امنیت، تهران: انتشارات ابرار معاصر.

-قاعدی،محمدرضا،(۱۳۸۱)،«استراتژی روسیه در قبال ناتو به شرق»،راهبرد،شماره بیست و چهار،تابستان.

-قیصری، نوراله، (۱۳۹۳)، «مکاتب امنیتی؛ نقدهای موجود و ضرورت طرح نگرش نوین»، فصلنامه آفاق امنیت، سال ۷، شماره ۲۲، صص ۵۶- ۲۷.

فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]

[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

-کولایی،الهه،(۱۳۸۵)،«سازمان شانگهای و امنیت آسیای مرکزی»،پژوهش علوم سیاسی، شماره سوم،پاییز و زمستان،صص۴۶-۲۹.
-کولایی،الهه،(۱۳۷۶)،سیاست و حکومت در روسیه،تهران،موسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه.
-کرمی ، جهانگیر،(۱۳۸۴)،«نگرش ساختاری به سیاست خارجی روسیه در بحران اوکراین»، ایراس، قابل دسترس در: http://iras/vfgd۱۷۵f.ys۵gf۶allyht.html.
- کوهکن باقری، علیرضا و باقری، سامیه،(۱۳۹۴)، "زمینه های شکل گیری گروه داعش در آسیای مرکزی"، فصلنامه پژوهش های سیاسی جهان اسلام، سال پنجم، شماره سوم، پاییز،صص ۱۸۳-۲۰۷.
- عارفی مسکونی، محمد و نجفی توانا، علی و شاملو، باقر، (۱۳۹۸)، " تاثیر قاچاق مواد مخدر بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران" ، فصلنامه پژوهش های سیاسی جهان اسلام،سال نهم، شماره سوم، پاییز، صص۱۲۳-۱۰۵.
- وفایی فرد، فرهاد و طالبی آرانی، روح اله، (۱۳۹۸)، " آینده روابط ایران و روسیه بر سر سوریه(همکاری یا منازعه) "، فصلنامه پژوهش های سیاسی جهان اسلام، سال نهم، شماره چهارم،زمستان، صص۹۳-۱۱۸.
- هدایتی شهیدانی، مهدی و رضاپور، دانیال (۱۳۹۵)، " جایگاه خارج نزدیک در گفتمان امنیتی نواوراسیاگرایان روسیه" ، فصلنامه مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز، شماره ۹۶.
- فاطمی‌نژاد، احمد و هاشمی، محمدرضا (۱۳۹۴)، "روسیه و آسیای مرکزی: زمینه‌سازی برای جامعه بین‌الملل منطقه‌ای" ، فصلنامه مطالعات اوراسیای مرکزی، دوره۹، شماره۳.
- مرادی، مهدی و خیری، مصطفی (۱۳۹۵)، " اانتخاب عقلانی و رجحان‌های فدراسیون روسیه در آسیای مرکزی" ، فصلنامه مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز، شماره ۹۶.
-واعظی، محمود،(۱۳۸۸)،«منافع روسیه و غرب در آسیای مرکزی و قفقاز و نقش تشکل های چندجانبه»،فصلنامه آسیای مرکزی و قفقاز،شماره۶۶،تابستان.
- Peyrouse Sebastien)2017).” Diagnosing Central Asia’s Drug Problem”, Available in: https://reconnectingasia.csis.org/analysis/entries/diagnosing-central-asias-drugproblem.Accessed on: 7, March, 2017.
- Rahmani Bardia)2018).” How the War on Drugs Is Making Tajikistan More Authoritarian”, Available in: https://thediplomat.com/2018/07/how-the-war-on-drugs-is-making-tajikistan-more-authoritarian. Accessed on: 09, July, 2018.
-Gurganus Julia)2018). ” Russia’s Afghanistan Strategy”, Available in: https://www. Foreign affairs .com/ articles/Afghanistan/2018-01-02/russias-afghanistan-strateg. Accessed on: 2, January, 2018.
- Kranz Michal)2017).” Here's how the region the New York attacker immigrated from became fertile ground for terrorism”, Available in: https://www.businessinsider.com/central-asia-fertile-ground-for-terrorism-sayfullo-saipov-2017-11. Accessed on: 1, Nov., 2017.

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

- Satubaldina Assel(2018).” Radicalization, drug trafficking, environment are key EU-Central Asia security challenges, say experts and officials”, Available in: https://astanatimes.com/2018/02/radicalisation-drug-trafficking-environment-are-key-eu-central-asia-security-challenges-say-experts-and-officials. Accessed on: 27 February 2018.

- Dubnov Arcady (2018).” Reflecting on a Quarter Century of Russia’s Relations with Central Asia”, Available in: https://carnegieendowment.org/2018/04/19/reflecting-on-quarter-century-of-russia-s-relations-with-central-asia-pub-76117. Accessed on: April 19, 2018.

- Omelicheva Mariya Y(2018).” Mapping the Terrorism/Trafficking Nexus in Central Asia”. Prepared for the Annual Conference of the Central Eurasian Studies Society November 2016 Princeton University. This is work in progress and all results are preliminary. This research is supported by the Office of Naval Research under the Minerva award N0001415-1-2788.

- Paul Goble)2018).” Central Asia Ready to Move on Without Russia”, Available in: https://jamestown.org/program/central-asia-ready-move-without-russia. Accessed on: 20, March, 2018.

- Ramani Samuel)2017).” Russia's Anti-Drug Crusade in Afghanistan”, Available in: https://thediplomat.com/2017/12/russiasantidrugcrusadeinafghanistan. Accessedon:28,December, 2017.

- Boonstra Jos & Panella Riccardo (2018).” Three Reasons Why the EU Matters to Central Asia”, Available in: http://voicesoncentralasia.org/three-reasons-why-the-eu-matters-to-central-asia. Accessed on: 13, march, 2018.

- Bukhari Gul (2018).” Imran Khan and the military: Allies today, foes tomorrow?”, Available in: https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/imran-khan-military-allies-today-foes-tomorrow-180807142326489.html. Accessed on: 8, Aug, 2018.

- Batsaikhan Uuriintuya &Dombrowski Marek)2017).” Central Asia — twenty-five years after the breakup of the USSR”, Available in: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2405473917300429. Accessedon:3, September, 2017.

- Bio ¨rnehed Emma (2004). “Narco-Terrorism: The Merger of the War on Drugs and the War on Terror”. ISSN 1744-0572 (print)/ISSN 1744-0580 (online) q 2004 Taylor & Francis DOI: 10.1080/17440570500273440 .Vol. 6, No. 3&4, August–November 2004, pp. 305–324.

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

-Mearsheimer, John, (2014), the tragedy of great power politics, New York, www.Norton and company.

- Peyrouse Sebastien (2018).” Drug Trafficking in Tajikistan: A very deep but not incurable evil”, Available in: https://www.georgetownjournalofinternationalaffairs.org/onlineedition/2018/3/1/drug-trafficking-in-tajikistan-a-very-deep-but-not-incurable-evil. Accessed on: 1, March, 2018.

- Kalinowski Artemy(2018).” Central Asia’s Precarious Path to Development, Will Today’s Projects Repeat Soviet Era Mistakes?” Available in: https://www.foreignaffairs.com/articles/central-asia/2018-08-02/central-asias-precarious-path-development. Accessed on: 2, August, 2018.

- Stronski paul , NG Nicole (2018).” Cooperation and Competition: Russia and China in Central Asia, the Russian Far East, and the Arctic”, Available in: https://carnegieendowment.org/2018/02/28/cooperation-and-competition-russia-and-china-in-central-asia-russian-far-east-and-arctic-pub-75673.Accessedon: 28, February, 2018.

- Buzan, Barry, (2000), The logic of Regional Security in the Post-Cold War World, London, Macmillan Press, pp. 13-22

- Buzan, Barry and Ole, Waver, (1997), Slippery? Contra dietary? Sociological Untenable? The Copenhagen School Replies? Review of International Studies. Vol. 3, No. 88, p. 241.

-Kelly, Robert, (2007),"Security Theory in The New Regionalism”, International Studies Review, Vol.9. No.2, PP.197-229.

- Baldonigiov, Anni (2016), “A Theoretical Analysis of Russian Foreign Policy: Changes Under Vladimir Putin”, Available at: http://www.e-ir.info/2016/09/10/a-theorical-analysis-of-russian-foreign-policy-changes-under-vladimir-putin. Accessed on: 10 SEP 2016.

- Oliker, Olga (2016), “Unpacking Russia's New National Security Strategy”, Center for International and Strategic Studies, Available at: https://www.csisorg/analysis/unpacking-russias/new/national/security/strategy, Accessed on: 3 February 2016.

- Savranskaya, Svetlana & Blanton, Tom)2017), “NATO Expansion: What Gorbachev Heard”, Available at: https://nsarchive.gwu.edu/briefingbook/russiaprograms/20171212/natoexpansion.

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]
[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]

-Ward, Alex (2017), “The 3 Big Takeaways from Trump’s new National Security Plan”, Available at:https://www.vox.com/2017/12/18/16791570/trump-national-security-speech-strategy-revisionist. Accessed on: 18 December 2017.

-Hunter, Shirin,(2001),"Religion, Politics and security in central Asia", SAIS. Institute Analysis paper, NO,4, July in: www.Brookings Edu.

-Radiotin, Vladimir, (2003),"Anew Big Game in central Asia", CDI Russian Weekly, in: http//: www.cdi.org/Russia/268-12cfm.

-Waltz, Kenneth, (1979), theory of international politics, London, Addison-wish, publishing company.

به این مقاله این‌گونه ارجاع دهید: DOI: ۱۰.۲۱۸۵۹/priw-۱۱۰۲۰۷

صالحیان ، تاج الدین؛ پادروند ، مهدی (۱۴۰۰)، «نارکوتروریسم در آسیای مرکزی و اقدامات روسیه در جهت مقابله با آن با الهام از آموزه های نظریه رئالیسم تدافعی» فصلنامهٔ پژوهشهای سیاسی جهان اسلام، س۱۱، ش۲، تابستان ۱۴۰۰، صص ۱۸۶-۱۵۵.

[Downloaded from priw.ir on 2026-10-18]

[DOR: 20.1001.1.23222980.1400.11.2.2.2]